

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hársz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratait visszaadással
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Kijózanodás.

Kossuth Ferenc abban találja meg a helyzet vigasztaló tünetét, hogy ő birja a nemzetnek is, a királynak is legteljesebb bizalmát, mégis lemondott. Ezt csinálja utána valaki!

Mi — őszintén szólva — más vigasztaló tünetet szeretnénk látni. Ha Kossuthban bizik a magyar alkotmányos élet mindkét tényezője, a nemzet is, a király is és mégis le kell mondania, ebből az következik, hogy fogadatlan idegenek kontárkodnak bele a magyar alkotmányos életbe harmadik tényező gyanánt. Van egy harmadik tényező, amelynek nem tetszik, hogy a nemzet és a király bizalma olyan többségben összpontosul, a mely a nemzeti követelményekért sikra mer szállani. Ezt a harmadik, törvénytelen tényezőt látjuk működni a kormány lemondásában és ez éppen nem valami vigasztaló jelenség.

Valami szomorú melancholia feküdt az országra a kormány lemondásával. A legvéresebb száju szociáldemokrata ellenzéki sajtó is mintha mérsékelné hangját; a nemzeti irányú sajtó pedig mintha elfeledte volna, micsoda hozsannákkal fogadta a Bécsből hazatérő új minisztere-

ket ezelőtt három esztendővel. Szükség, unalom, fáradtság mindenfelé. Pedig ennek a kormánynak éppen a mostani körülmények közt történt lemondása arra volna hivatva, hogy megmozdítsa a lecsukott szempillákat és ölbe tett kezeket, hogy tanítson meg látni és dolgozni. Az általános bizalom tüneteinek lemondott kormány ezzel a tényével nem vigasztaló, hanem riasztó példát nyújtott, a melynek mély, sokkal mélyebb hatást kell tennie a nemzetre, mint tett a három év előtti mulékony ünnepeltetés.

Az volt a mámor, ez a kijózanítás. És ez az utóbbi a nagyobb, a hazafiasabb cselekedet.

Nézzünk körül és lássuk be valahára, hogy nem körülöttünk forog a világ. Ezer és ezer erő hajtja, kergeti, összekapcsolja, szétszakítja az államokat és a nemzeteket s mindeniknek a léte belekapcsolódik más tényezők határába. Aki ezeket a tényezőket számba nem veszi, az iránytű nélkül száll ki az oceánra s vagy zátonyra jut, vagy elpusztul a viharokban, de célját el nem éri soha. Csak Robinson élt úgy, hogy senki mással nem törődött; de ő is boldog volt, mikor ebből az egyedüliségből megszabadult. Okos ember számol minden körülménnyel s céljait ak-

kor valósítja meg, a mikor arra a legalkalmasabb az idő. Kikerüli a katasztrófát s a viharok ellen nem fog vitorlázni, hanem ellenkezőleg, a szelet befogja vitorlájára elé s alkalmas időben játszva éri el célját. Tegyük le valahára mi is az évszázados gravaminális politikáról! Ismerjük fel, hogy a mi sorsunkra számos olyan tényező is befolyással van, amelyek nincsenek megszerezve sem az aranybullában, sem a pragmatika szankcióban, sem a kiegyezésben, mégis számolnunk kell velük. Nem barátaink, sőt ellenkezőleg, ellenségeink. Tudtuk most is, hogy léteznek; hiszen nincs az a Justh Gyula, aki ne sejtette volna, hogy minden törvényben biztosított jogunk mellett sem fogjuk most az önálló bankot felállíthatni — nem pedig azért, mert az önálló magyar nemzeti bank egyik erős alapja lenne függetlenségünknek. És ha tudtuk ezt és a mellett éreztük, hogy nincs hatalmunkban akarattunknak más módon ervényt szerezni, hát akkor nagy kár volna fejfel menni a falnak. Erősebb az a fal, hogy sem a legkeményebb magyar koponya is kárt tehetne benne.

Keserves dolog ezt felismerni, de — muszáj. S ha idáig eljutottunk, akkor nézzük, mi a legközelebbi teendő?

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A két száműzött.

Irta: Jacques des Gachons.

A szilfák között emelkedő lankás dombról, amelynek tetejébe tekerős ösvény vezetett fel, belátható volt az egész tájék. Egészen lent a falu színes tetejű házauskái fehérlettek a napfényben, köztük kicsiny, virágos és gyümölcsös kertek zöldeltek, melyeknek fái között felaggatott ruhadarabokat lóbázott a friss szellő. Jobbról jól művelt szántóföldek, berkek, majorságok és a sötétlen zöldelő, sűrű erdő terült el, amely mintegy határolni látszott a kastély kisdud birodalmát. A kastély maga masszív tornyával és magas erkélyeivel, balkéz felől emelkedett és fénylő ablaktáblái ezerszeresen verték vissza az aranyos fényben csillogó napsugarakat.

Amióta a Clervall-család a kastélyból az alatt fekvő kis község templomterének egyik egyszerű házauskájába költözött, azóta Marcelle, a marquise leánya gyakorta látogatott el a dombtetőre. Ott üldögélt egy kis padocskán az árnyas szilfák alatt és olvastatott, valójában azonban szeméi inkább a meghitt gazdaságon és őseinek régi lakóhelyén merengtek.

Clervall Marcelle magas, karcsú és sötét-hajú volt, mindig szerényen öltözködött, sőt kalapjai talán kissé avult divatúak is voltak. A szemé azonban olyan csillogó fekete, a tekintete oly nyílt volt, hogy a környéken mindenki szerette és becsülte. Ha az öregek az ablakok mögül látták, amint elment a házak előtt, résztvevően bólintottak. Mindenki sajnálta a Clervallokat, főként »Marcelle kisasszonyt«, hogy el kellett hagyniok a kastélyt, amely a falucskához hasonlóan, a család nevét viselte.

Marcelle tékyleg ezeknek a »rögöknek« volt a szülőtteje. Mindenkit ismert a környéken és mindenki résztvevő fájdalomában. Ha szembe is szállt balsorsával és folytathatta is az előbbi életét, a száműzés keserű fájdalma mégis csak emésztette a szívét. Ha elolvasott könyvéből egy-egy fejezetet, akkor a kastély felé merengve álmodozott. Gondolatban folytatta sétáját, belépett a kapun, végigment az udvaron, kalapját az előcsarnok falát díszítő agancsok egyikére akasztotta, felment a gránitlépcsőkön és tetszése szerint majd egyik, majd másik szobát kereste fel. Nem mintha valaha boldogan élt volna e komor lakóházban. Csupán mert otthon érezte magát. A boldogság néha abban az érzésben rejlik, hogy nem vagyunk senkinek sem terhére s hogy olyan földdarabon

élhetünk, amelyet őseink erényei, szorgalma révén sajátunknak mondhatunk.

Egy délután, amikor a domb tetejére felért, kicsiny padját elfoglalva találta. Egy hasonló kora fiatal leánya ült rajta, aki nagy, feltűnő virágos kalapjában valóban bájos tüneménynek volt mondható. Marcelle vissza akart vonulni, mire a bájos ismeretlen felkiáltott:

— Bocsásson meg kisasszony, ön abban a faluban lakik?

— Igen!

— Milyen szerencsés lehet! Látható innen a lakóházuk? . . . Igen?! . . . Mu assa meg kérem, melyik az?

— A templomtoronytól jobbra az a hosszukás házatető, amelyen egy-két új cserép látható.

— Látom már! Az udvaron galambduc és hátul gyümölcsös . . .

— Az. Jó szeméi vannak, kisasszony.

— Nem rosszak, de emlékezetem sokkal jobb. Amit az ember legjobban szeret, azt leghamarabb meglátja. Egy jó öreg falusi házauska, egy tágas csirkeudvar, egy zöldelő gyümölcsös volt egykor az egész életem! Hát

Tennisz

színes női

színes gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

Tiszta függetlenségi kormány ma sokkal inkább ki van zárva, mint volt három év előtt. Tiszta hatvanhetes kormány hasonlóképp lehetetlenség. Azután ne feledjünk, hogy az egész országban elterjedt a haza ellenes mételey, amely ellen a magyar vidékeken és a nemzetiségi vidékek kis részén csak a 48, a nemzetiségi vidékek nagyobb részén pedig csak egyik, vagy másik 67-es párt tud megbirkózni. Gondoljunk csak Bazinra és Orovicára. Az első dolog tehát a koalíció feltétlen együttműködése s valóban, az első vizsgálat jelenséget mi abban látjuk, hogy a veszedelem összehozta a szövetkezett pártokat, a házi perpatvarnak vége s a három párt sokkal tömörebben sorakozik egymás mellé ma, mint a hatalom legnap sugarasabb hónapjaiban.

Ez is magyar szokás, épp úgy, mint a hajbakapás, mihelyt a veszedelem elmúlt.

Most azonban nyakunkon a baj, tehát egyelőre nem kell a házi perpatvartól tartani. Lehet komoly munkát gondolni: a választói törvény megalkotására.

Ez az a törvény, a melyet aggódva és reménykedve vár a koalíciótól minden magyar, minden barátunk és minden ellenségünk. A hogyan ezt a törvényt megcsinálják, úgy döntötték el Magyarország sorsát beláthatatlan időkre. Andrassy aggodó gondosságát, mellyel javaslatát a magyarságra nézve kedvező garanciákkal tüzdelté tele, sokan túlzottnak vélték eddig még magyar körökben is. A mostani válság gondolkodóba ejtheti az embereket: vajjon jogosult-e a nemzet erejének megítélésében a túlzó optimizmus? Vajjon lemondhatunk-e a legcsekélyebb biztosí-

tékről is, a mely nemzeti fejlődésünket csak egy gondolattal is előbbre viszi? Vajjon nem inkább arra kell-e törekednünk, hogy minél több nemzeti garanciát szerezzünk, de ne a paragrafusok holt betűiben, hanem az élő intézményekben?

Vegyük elő tehát Andrassy javaslatát s legyen belőle mielőbb törvény. Olyan törvény, a melynek mi örülünk, ne ellenségeink. A javaslaton lehet módosítani; most megtanulhattuk, miféle módosításokat teszünk rajta. Félre a ravaszul kieszt, de hazug és káros elméletekkel! Az élet, a nemzet élete legyen szemünk előtt, nem frazisek. Ne azt kutassuk, hol tágtitsunk Andrassy javaslatán a nemzetellenes frakciók javára, hanem ellenkezőleg, még azokat a réseket is tömjük be, a melyeket a tervező túlzott optimizmus rajta hagyott az ellenség számára. Soha sem lehet tudni, mikor csinál az ellenség a kis részből tág kaput és soha sem mondhatjuk, hogy fényezés számunkra az óvatosság, erőnk fokozása.

Ne panaszkodjunk, ne rimázkodjunk, ne sérelmi politikát üzzünk, hanem intézményeket teremtünk a nemzet javára. Kevesebb zaj, több munka. Kevesebb száj, több kéz. Erre hívjon fel minket Kossuth Ferenc, erre a célra egyesítse a nemzetet, bizony utána csináljuk mindnyájan.

*

Az osztrák parlament ülése. Bécsből jelentik. Az osztrák képviselőház ma ujja összeült. Az összes pártok ma már megkezdték tanácskozásukat. Nagy érdeklődéssel várják a képviselők Bienert báró miniszterelnök nyilatkozatát.

A válság.

A tegnap este tartott pártkonferenciákon az az óhaj nyilvánult meg, hogy a kibontakozás lehetőleg gyorsan eszkozdöltesse és hogy a koalíció továbbra is együttmaradjon. Minden jel arra mutat, hogy az összes politikai tényezők igyekezete arra irányul, hogy a jelenlegi rezsim továbbra is fenntartassék. Erre pedig könnyű az alapot megtalálni a király ama kivánságában, hogy a koalíció hajtsa végre a paktumot és csinálja meg a választójogot.

A legtöbb politikusnak az a véleménye, hogy néhány heti vajadás után minden a régiiben marad. Sokan új válságtól fájnak, de megnyugtatta őket Andrassy tegnapi nyilatkozata, aki azt mondotta, hogy veszélyes dolog volna új választással egy új többség alakítását megkíséríteni. A méppárti konferencián is annak az óhajnak adtak kifejezést, hogy a kibontakozást a jelenlegi többséggel kell megcsinálni.

Az egyes pártokban tehát békülékeny a hangulat, ami mindenestre meg fogja könnyíteni a kibontakozást.

Az összes politikai körökben kizárólag Wekerle mai audienciája felé fordult a figyelem. Találgatták: hogyan dönt majd a király. Fölmenti a kormányt, megbizsa az ügyek további vitelével, avagy nem fogadja el a lemondását?

Legvalószínűbbnek azt tartották, hogy a király megbizsa a kabinetet az ügyek vezetésével és a kibontakozás előkészítésével. Mivel azonban közvetlen megbizást csak egy ember kaphat, politikai körökben úgy vélik, hogy ez a megbizott Wekerle Sándor lesz.

Wekerle a királynál.

Bécs, április 27. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel hat óra tiz perckor titkára, dr. Bárczy István kíséretében ideérkezett. A miniszterelnök a bankassei magyar házba haj-

hogyne látnám meg most? Mennyire örülnék, ha közletről is láthatnám házukat.

— Azt hiszem, nagyon csalódná.

— Alig hiszem.

A két ifjú leány megindult a faluba vezető ösvényen. Az idegen mentegedőzni kezdett: — Ugy-e bolondnak tart most engem?

— Oh, nem, kisasszony. Ön valószínűleg párisi és a falu érdekli . . .

— Szó sincs róla. Én ugyan Párisban születtem, de falun nevelkedtem a nagyatyámnál. Szegény öreg meghalt és papá eladta a háza, amely úgy látszik kicsiny volt számunkra. Apám nagyon gazdag és több lakást tartunk. Van egy fényes palotánk Párisban, villánk Trouvilleben, egy nyári lakásunk Nizzában. Ujabbán arról is beszél, hogy Biarritzban is kibérel egy házat. Azzal töltjük időnket, hogy automobilon végig kószálunk egész Franciaországon. Igazán nem jutott időm seha arra, hogy valamelyik lakásunkat megszokjam. Nincs is jóformán otthonunk . . . De azt hiszem, megérkeztünk már. Itt a galambduc.

Az ismeretlen elhallgatott. Lassan járta körül a házat, mindent szeretettel tekintett meg. A szárnyasokat, az öreg kutyát, a macskákat, amelyek a tornácra hancuroztak, a kutat, a konyhában el volt ragadtatva és minden áron oda akart ülni a patkára a boglyas kemence mellé. Tiszta, verőtényes szemekben könyök csillogtak.

Azután kimentek a kertbe.

Oh milyen aranyos, milyen bájos ez a kert! Ezek az arnyas fasorok azok számára látszanak teremve, akik ápolják és nem parádera, látogatóknak készültek. Nagypapánál ezen az oldalon egy kis lugas állott, abban tartotta ő a kerti eszközeit, én meg a játékszereimet: egy parányi gereblyét, egy kis ásót, kapát és öntözőkannácskát. Mert én is segitettem ám neki. Voltak olyan kis zugok, amelyek teljesen az én tulajdonomat képezték, bár maga az egész kert többé kevésbé szintén az enyem volt. Schasem hagyta el a nagyapát, én voltam az ő bizalmasa, a titkársa, az ő barátja. Olvan kis házam és kertem volt, mint egy kis paradicsom! Most aztan valóságos forgószélben élünk!

A bájos elbeszélő hirtelen elkeseredett.

— Oh, gyűlölem is valamennyit! Apámat, anyámat, bátyámat, a szolgasereget, a titkárokat, a soffőroket, a barátainkat — ezeket különösen — egy szóval mindazokat, akik abban az elátkozott kastélyban körülöttem vannak . . .

És a kert falán át a Clervall-kastély tornya felé mutatott.

Marcelle még nem merete megkérdezni társnőjét, hogy ki legyen. Most könnyek szöktek szemébe.

— Ne mondjon ilyet. Az a szegény kastély!

Az idegen leány megfogta Marcelle kezét.

— Talán fájdalmat okoztam önnek? Bocssáson. De hát ki ön tulajdonképpen?

— Igazán magam se tudom már. A nevem Clervall Marcelle. De talán már nincs is jogom hozzá. Engem már csak Marcellenek hívnak. Nem szeretem ezt a házat, amelyért megirigyelt, mert alig ismerem.

Az idegen leány kezei megremegettek Marcelle kezeiben.

— Az én nevem Lecourtois Raymonde és balga teremtés vagyok, hogy így beszéltem önnel. Csuf egoista vagyok.

— Nem! Ön boldogtalan, ennyi az egész

— Mi mindketten boldogtalanok vagyunk

— Nem jön vissza a dombig?

Amikor megint a vén szilfák alá értek, egy ideig haboztak mind a ketten és nem tudták, hogy elbucszanak-e, vagy pedig leüljenek a padra. Végre Raymonde törte meg a csendet és elpirulva kérte:

— Nem kísérne el, kisasszony, Clervallig?

— Én nem merem erre felkérni.

Kart karba öltve indultak utnak. Marcelle sötét szemei valósággal szikráztak. Eszébe sem jutott sírni.

— Ezen az udvaron védekezett 1312 ben Jean Clervall, akit emberei elárultak, a rablólovagok ellen és egymaga mentette meg a kastélyt a fosztogatástól. A falakon meg láthatók azoknak az ütéseknak a nyomai, amelyek

Nincs többé lábfájás!

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezze be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

tatott, majd a közeli Volksgartenben sétált. Nyolc órára visszatért a magyar házba és dr. Bárczy Istvánnal dolgozott, azután Vértessy Gézának, az ő Felsége személye körüli minisztérium államtitkárának jelentését fogadta. Fél tíz órákor Wekerle miniszterelnök a külügyminisztériumba ment, ahol báró Aehrenthal közös külügyminiszterrel hosszabb ideig értekezett. A miniszterelnök még ma délután szándékozik visszatérni Budapestre.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt fél 11 órákor Schönbrunnba hajtattott, ahol őfelsége 11 órákor különkiallatáson fogadta. Ezen az audiencián a miniszterelnök benyújtotta a kabinetnek a hó 25-én kelt és valamennyi miniszter által aláírt lemondó kérvényét.

A valószínű kibontakozás.

A kibontakozás minden valószínűség szerint bank nélkül és általános választói jog alapján fog létrejönni. Az összes pártok kiemelték, hogy az általános választói jog elmaradása súlyos politikai hiba, amelyet reparálni kellene. Erre való tekintettel nyilván az lesz a kivezető jelszó, hogy meg kell csinálni az általános választói jogot, azután döntse maga a nemzet. Ugy látjuk, hogy erre minden oldalon meg van a készség. Csak az a kérdés, — hogy Andrassy javaslatát fogják-e megvalósítani, vagy csinálnak új előterjesztést. Ez még nincs eldöntve. A függetlenségi párt jó része új javaslatot akar, de minden attól függ, hogy Kossuth mire határozza el magát.

Bécs a magyar kormány lemondásáról.

A bécsi lapok kivétel nélkül behatóan foglalkoznak a magyar kormány lemondásával. Lueger lapjai persze a legnagyobb örömmel konstatálják a kormány vereségét, amelyet annak tulajdonítanak, hogy rettegtek a paktumban foglalt kötelezettségek teljesítésétől. Az

ket kivédett. Egy esztendővel utóbb két fiával, az egyik tizenöt, a másik tizenhat éves volt, Jeruzsálemba ment, hogy hálát adjon Istennek.

Keresztül mentek a termeken.

Itt pillantottam meg a napvilágot. A legtöbb Clervall itt született és itt szenderült jobblétre. Ezek a könyvek, amelyek most a maguk tulajdonosa; elmondják a Clervallok történetét. Jó hadvezérek voltak, bölcs bírák is akadtak köztük és mind jó hazafi. Hölgyeik szépek és erkölcsösek voltak és mint szentek haltak meg. Én ismerem és szeretem valamennyit. A kastélyt az ő árnyai népesítik be. Ne féljen! Jó szellemek valamennyien, akik soha senkinek nem okoztak bajt. Az elhunyt jó lelkek örködnék az élő jók felett! Gondoljon néha rájuk és ők megfogják segíteni, hogy elviselhesse száműzését, mint ahogy én is könnyebben fogom elviselni az enyémet, ha az ön szeretetreméltó nagyatjára gondolok, aki annyira szerette a kertjét... Kicséréltük őseinket... Nyugodjanak békében... Rajtunk a sor, hogy tisztán éljünk és mocsoktanul haljunk meg egykoron.

Estig bolyongtak az öreg kastélyban. Marcelle felelevenítette a multakat és Raymonde gyönyörködve hallgatta szavait.

Sohasem akarták többé elhagyni egymást, hogy gyöngéségükkel pótolják egymásnál azt, amit a sors elrabolt tőlük, amikor száműzte őket gyermekkoruk paradicsomából.

»einmarschieren« lovagjai a kormány lemondásában a »judeo magyaren« teljes kudarcát látják.

A komolyabb lapok biznak Wekerle ügyességében és azt tartják, hogy radikális választói jog megalkotásával a hatalmat újra biztosíthatja a néprétegeket visszatérletheti az in integrum restitutióhoz.

Wekerle a trónörökösnel.

Bécs, április 27. Wekerle Sándor ma két óra hosszat volt kihallgatáson a trónörökösnel. Wekerle Ferenc Ferdinánd kívánságára jelent meg a kihallgatáson.

Török forradalom.

Törökország az elmaradt, keleti állam egyszerre egy csapásra szűzta stét azokat a bilincseket, melyek az ország jövőjét tartották állandó veszedelemben. Az új török minden kimélet nélkül söpörték el az akadályokat és ebben a munkájukban még a szultánt sem tekintették kivételnek. Az ügy úgy kívánta és ők megfosztották trónjától a császárt.

Az újabb eseményekről a következőkben számolunk be:

A szultán letétele.

Berlin, április 27. A Yildiz utolsó katonái is megadták magukat, a szultán most egészen el van hagyva. A birodalom minden részéről táviratok érkeznek, amelyben a szultán letételét, vagy önkéntes lemondását követelik, s így a nemzetgyűlés nem tehet egyebet, mint hogy a szultán letételét és Resád efendi kalifaságát kimondja.

Berlin, április 27. Konstantinápolyi táviratok szerint még kétséges, vajjon a nemzetgyűlés, amelynek összetétele törvénytelen, a szultán letételét fogja-e határozni, vagy pedig kényszerrel fog-e a szultánra gyakorolni, hogy ő maga határozza el magát a lemondásra.

A szultánt elzárják.

Konstantinápoly, apr. 27. 300 tisztet, köztük Tabir basát kazamatákba vitték. A haditörvényszék folyton dolgozik s kik elibök kerülnek, nehezen fognak napvilágot látni. A szultán bűnössége behizonyított dolog. Holnap már valószínűleg 101 ágyu fogja hirdetni Resád efendi trónraléptét. Abdul Hamidot a márvány palotába fogják zárni.

Tömeges kivégzések.

London, április 27. Stambulban és Perában albán és macedon önkéntesek végzik a biztonsági szolgálatot. A katonai bíróság nem sokat törődik a megszökött és elfogott katonákkal, minden reggel igen sok embert végeznek ki.

Konstantinápoly, április 27. Mult éjjel igen szigorúan kezelték az ostromállapotot, a csapatok razzitát tartottak oly emberekre, kik szökni akarnak. Sok helyen házkutatás volt a kocsikban ülő embereket kiszállították és igaz-

solásra szőlítették. A kabinet visszavonta lemondását és még tegnap minisztertanács volt. Ma megint minisztertanács lesz. Tegnap 800 rendőrt letartóztattak.

Konstantinápoly, április 27. A katonai bíróság ítélete alapján tegnap száz embert agyonlőttek, akiknek részük volt a katonai zendülésben.

Nagy tüntetés a szultán ellen.

Konstantinápoly, április 27. A mai napon 80 közlegény és 3 tiszt számára rendezett közös temetés imponáns szultánellenes tüntetéssé fejlődött ki. A temetési menetben sok száz tiszt vett részt. A kis dombot, ahol a temetés történt, szabadságdombnak nevezték el. A papot, ki az imát mondta, a jelenlévők félbesszakították, a midőn a császári hadsereg kifejezését használta. — Ismételnie kellett ezt a passzust és e helyett a török hadsereg kifejezését kellett használnia. Egy másik esetben egy mohamedán társaságra vonatkozó kifejezése miatt szakították félbe. Enver bej órnagy és egy másik tiszt mondták a bucsuzató beszédeket. A tisztek ezt kiáltották:

— Le a szultánnal! Pusztítsátok el a szultánt! Ma estig le kell tenni Bárcsak már megtörtént volna a trónfosztás!

Stambulban is, sőt a portán is sokat beszéltek ma a trónfosztásról. Még a porta hivatalnokai is azt mondták, hogy az ma éjjelre várható. Mások azt állítják, hogy az csak a holnapi nemzetgyűlés után történhetik majd meg. A szultán jövődől tartózkodási helyéül a Beylerbey és Beikes palotákat emlegetik, amelyek az ázsiai részen vannak.

A halottak száma.

Konstantinápoly, április 27. Memuel Sefkit basz, a mindkét részről szenvedett veszteségeket háromszáz életre becsüli.

Legújabb.

Eldördült a 101 ágyulövés.

Konstantinápoly, apr. 27. A szultán délután három órákor már teljesen egyedül maradt és bírái előtt állott. **A bírák nem kívánták a szultán életét, de megfosztották a tróntól.** Ennek megtörténte után 101 ágyu dördült el és tudtára adták Törökországnak, hogy Abdul Hamid nem szultán többé.

V. Mohamed.

London, április 27. A Havas ügynökség jelenti, hogy délután már fél három órákor megszólaltak az ágyuk, melyek a trónváltozást jelezték. Abdul Hamid utóda Resád Efendi, aki V. Mohamed néven fog uralkodni. A trónváltozást az egész országban hírül adták már. Abdul Hamid a kisázsiai partok felé tart.

Feltűnő olcsó árakban szerezhethők be Friss és Társánál
női-, férfi- és gyermek harisnya, keztyűk, ridikülök, sétabotok, nyakkendők; óriási választék sapkákbán.

A vonat kerekei alatt.

Tegnap reggel amikor a váradi hegyek csúcsein megjelent az első napsugár s bearayosta a vidéket, a kolozsvári uton a 4-es számú őrház közelében emberi és állati testekből ömlő vér testette pirosra a kőszénporos vasuti töltést. A vonat elűtött és pozdorjává zuzott ott egy falusi szekeret, egy asszonyt megölt és csatákká tépett két lovat. A szerencsétlenség borzalmas részleteiről az alábbiakban számolunk be.

Kuk Mihály szenteleki bírónak jó két lova volt s irigykedve nézte azokat mindenki. A bírónak tegnap a lovakat Nagyváradon akarta eladni s ezért szekérbe fogatott s a lovakat Flórián nevű fiára és feleségére bizva utnak indította őket Nagyvárad felé. A lovakat *Kuk* Flórián hajtotta. Utközben a szekér találkozott *Weisz* Jenő nagykeri bérlővel, aki megtudva *Kuk*étól, hogy milyen ügyben járnak, azonnal meg akarta venni a sárga lovat. Hogy pedig a ló mozgásáról is meggyőződhesse, felült a szekérre. A lovakat hajtó fiu erősebben csapkodta meg a lovakat és azok kétszeres gyorsasággal futottak a sima uton. Az ut Nagyvárad felé a Wolfi erdő melletti katonai lövőtér közelében visz el. Ez az ut sűrű bozóttal van övezve s lejtős helyen visz keresztül. A két tüzes ló könnyedén futott ezen a helyen a szekérrel s *Weisz*nek megtetszett a sárga s az árára alkudott.

A gyakorló-tér mellől az ut egy hirtelen fordulóval visz fel a vasuti töltésre, melyet két oldalt sorompók zárnak el. A sorompókon mindkét oldalt ki van függesztve a fehér tábla:

A jelzőharang megszólalásakor a sorompók előtt meg kell állni s a sorompókon belül levőknek pedig a pályatestet el kell hagyniok!

A jelző harang pedig mindig megszólal, ha valamelyik személyvonat közeleg. Ilyenkor a vasuti őrházban, mely egy fél kilométernyire van az átjárótól az őr köteles a sorompókat a láncvezeték útján lebocsátani. Tegnap is megszólalt a jelző harang, azonban a sorompók tovább is merőlegesen állottak és szabad utat engedtek az átjáróknak és ekkor az 504-es számú kolozsvári vonat közegett. A vasutat a mélyedésben lévő kocsitúrról nem lehet látni. Nem látták azt *Kuk* Mihálynéék sem s a lovak nagy gyorsasággal közelegettek az átjáró felé.

Egy szemtanu elbeszélése.

Ami ezután történt azt *Pekker* Antal földmives munkás a következőképen mondja el.

— Én itt a vasuti töltés melletti szántóföldön kapáltam ki a tavalyi tengeri csutkákat, amikor az 504-es számú kolozsvári vonat roborogására lettem figyelmes. Már úgy megszokásból megfordultam, mert háttal állottam és úgy akartam nézni a vonatot. Akkor láttam a szekeret, meg a vonatot. Én kiáltani akartam, de nem bírtam, szintén kővévalva álltam itt és vártam mi fog történni. A lovak nem állottak meg s teljes sebességgel rohantak a száguldó vonat elé. A mozdony derékban kapta el a fogatot. Még mielőtt ez azonban megtörtént volna *Weisz* Jenő kiugrott a szekérből és szaladni kezdett Nagyker felé. A nagy összeütkezés következtében *Kuk* Flórián kirepült a szekérből. *Kuk* Mihályné szintén kiesett a szekérből, és az ut mellett lévő jelző oszlopnak vágódott. Ez az ütés oly erős volt, hogy az asszony azonnal meghalt. A vonat még ekkor nem állott meg, hanem maga előtt tolvá a két lovat, mint két bárd aprította fel azok testét. Így ment a vonat egészen a 62 számú oszlopig, mely 390 lépésnyire van a sorompótól. Itt a vonat megállott.

A szerencsétlenség után.

A vonat vezető *Geberle* s a mozdonyvezető *Albert* Sándor voltak. Ezek jegyzeteket csináltak a történetekről, majd megiszították a

mozdonyt a vértől s a vonat ismét elindult. A szerencsétlenség híre nagy gyorsasággal terjedt el a városban s mindenütt beszéltek róla. A történetek után egyik munkatársunk *Réz* Bertalan, a rendőrség egyik leghuzgóbb és legkiválóbb alkapitánya kalauzolásával megjelent a helyszínen.

A szerencsétlenség reggel 7 órakor történt és mégis órák mulva is úgy nézett ki a pálya test, mintha vérrel mázolták volna be. A pályatesten mindenütt kisebb nagyobb husdarabok hevertek. A két ló testét a vonat teljesen szétépte ugyanarra, hogy még a bordák, a koponya és lábszár csontok is ökölnyi darabokban hevertek. A sorompó mellett ott feküdt az asszony élettelen teste, a közelében pedig a fia eltört lábbal.

Réz Bertalan a hullát betakartatta s helyszíne *Gere* Károly és *Szegő* Imre rendőröket állította ki, addig míg a bíróság kiküldöttjei megérkeznek.

Kit terhel a felelősség?

A szerencsétlenség valószínűleg az őrt terheli, aki elmulasztotta leengedni a sorompót. Az őr pedig *Szabó* Sándor mozgóőr volt, akit *Réz* Bertalan azonnal rendőri felügyelet alá vett. Az esetről *Réz* Bertalan azonnal értesítette az ügyészséget, ahonnan nyomban kiszállottak és megtartották a helyszíni vizsgálatot *Szabó* Sándor őrt azt állítja, hogy ő a sorompókat leengedte, csak a falusiak engedték fel. Ezzel szemben *Pekker* Antal és *Zagyva* Mátyás határozottan állítják, hogy a sorompó egyáltalán nem volt leengedve és azt, ha le lett volna engedve, nem lehetett volna úgy felemelni, hogy azt az őrházban ne vették volna észre. Az igazságot mindeusetre a további vizsgálat lesz hivatva felderíteni.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjenek

* OLVASÓINKHOZ. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy szükségletüket lehetőleg azon cégnél sziveskedjenek beszerezni, kik lapunkban hirdetnek és ilyen bevásárlás alkalmával mindig kérjük a „Tiszántul“ hirdetésére hivatkozni, mert ezzel olvasóink a kiadóhivatalnak is szivességet tesznek.

Protestánsok favorizálása az állami iskolánál

Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy a nagyváradi állami iskolák gondnokságának ülésén feltűnt a miniszeriurnak az az intézkedése, mely szerint egy megüresedett tanítónői állás betöltése alkalmából azt a feltételt kötötte ki, hogy a gondnokság csak ev. ref. vallású tanítónőt ajánlíhat.

A kultuskormány ugylátszik, nagyon fontos dolognak tartotta, hogy ez ügyben idejekorán tájékozzék a közönség, nehogy felekezeti gravamen támadjon belőle s azért a válságos viszonyok közt is sietett kommunikét tenni közre a *Magyar Távirati Iroda* útján. Az említett tudósító ugyanis illetékes helyről azt a felvilágosítást kapta, hogy *favorizálásról szó sem lehet* mert a kultuszminiszeriumban állandó gyakorlat, hogy a tanítónők kinevezésénél mindig tekintetbe veszik a felekezeti viszonyokat.

Olyan községbe, a hol a katolikus felekezet van többségben, katolikus, a hol az evangélikus a többség, ott evangélikus tanítónőt nevez ki a miniszter. *Nagyváradon* a múlt évben husz iskolát vett át az állam s mikor a tanerők kinevezéséről volt szó, a minisztérium a felekezetek számarányára tekintettel nevezte ki a tanerőket. Most a kinevezettek közül egy tanítónőt áthelyeztek s mert az illető református vallású volt, épp a felekezeti arányszám betartása végett tartotta szükségesnek a minisztérium a jelölést eszközölő állami gondnokság figyelmébe ajánlani, hogy reformátust jelöljön.

Ezzel a felvilágosítással meg lehetünk elégedve, csak azután kellő gond legyen arra fordítva, hogy ez az arány meg legyen tartva akkor is, ha majd egy katolikus tanító, vagy tanítónő helyének betöltéséről lesz szó.

A katolikusok arányának megállapításánál pedig jó lesz azt is figyelembe venni, hogy a nagyváradi katolikusokat a lélekszám szerinti aránynál nagyobb arány illeti meg, mert ők az állam és a város hozzájárulása nélkül külön népiskolákat tartanak fenn, melyekbe harmadfelezer gyermek jár.

Enek kapcsán pedig a tanfelügyelőnek a figyelmébe ajánlunk néhány körülményt.

Egyik az, hogy jobban ügyeljen a tanerők beosztására. Az újjvárosi leányiskolánál például nincs egyetlenegy katolikus tanítónő sem és így nincs aki a kath. leányokat vasárnap templomba kísérje.

Másik az, hogy az ugynevezett piros betűs ünnepeket itt Nagyváradon, ahol a róm. katolikusok vannak legtöbben, még akkor sem szabad az iskolában elnyomni, ha egyes csoportokba nem jár esetleg annyi róm. kath. gyermek, amennyit az utasítás előír.

Végül ha meg van állapítva a tanerők vallási arányszáma, tessék erre gondot fordítani a helyettesek alkalmazásánál is, mert például a mostani helyettesek mind reformátusok.

Mind ezekhez csak egy kis elfogulatlanság és tapintat kell, ez pedig úgy hisszük, megvan a tanfelügyelő urban.

* Személyi hir. Dr. *Karácsonyi* János nagyváradi kanonok, a »Magyar Tudományos Akadémia« rendes tagja, tegnap reggel Budapestre utazott, hol részt vesz az akadémiának e héten tartandó ülésén.

* A szinügyi bizottság ülése. A szinügyi bizottság május havi ülését csütörtökön tartja meg d. u. 4 órakor a városházán.

* A hercegprímás nyaralása. Balatonfűredről jelentik: A hercegprímás *Vassary* Kolos bibornok szép csundeseu megérkezett. Az igazgatóságon kívül alig tudott valaki jöveteléről s gyönyörű palotájában elfoglalta helyét udvara és cselédségével. A hercegprímás jó egészségben van, ellátja napi teendőit; titkárait hallgatja meg és olvassa a napilapokat. Látni nem lehet, mert kint nem sétál, legfeljebb a déli meleget élvezti terraszán, ablakain át, honnét olyan kilátás nyílik a Balatonra, Tihany felé, minő csak királyoknak lehet. Dr. *Jordán* Ferenc házi orvosa csak időnként látogatja meg Budapestről, ha éppen szükség van rá.

* A városi árlejtő bizottság ülése. Tegnap tartotta meg a városi árlejtési bizottság *Komlóssy* József gazdasági tanácsos elnöke alatt az árlejtést a gyalog vasúdra, mely a felső garasos hid helyén lesz építve, összekötve az Ezredévi emléketert a nagypiáccal. Az építésre 7 ajánlattevő volt, amelyek közül a legszolidabhat egy budapesti cég, *Glasner* Ernő gyáros adta be. A teljes költség 34,000 korona lesz. — Ugyanekkor történt meg a Szigligeti,

Szilágyi Dezső- és Uri utcák csatornázására. Erre 8-an adták be építési költségvetéseiket, amelyek közül a *Rosenberg* Izsó helybeli cég ajánlatát fogadta el a bizottság. A csatornázás költsége 53.000 korona lesz.

* **A király és a székely nép.** Az erdélyi *Kösművelődés* írja: Talán sokan már el is felejtették azt a nagy lármával összekötött, de annál kevesebb szerénységgel hirdett akciót, melyet Nagy György és az ő hűséges gárdája, a »kuruc ifjak« hónapokkal ezelőtt azon szándékkal indítottak meg, hogy április 14-én a dinasztia detronizálását Debrecenben megünnepelejk s egy kis köztársasági komédiát rögtönözzenek. Elmúlt április tizenegyediké, a trón szilárdan áll s az a pókhédiség, mely csak nevetséget szült mindenfelé, a komoly emberek előtt Nagy Györgyöt és társait odahelyezte, a hová valók: a mélységes feledés homályába. Az áprilisi bolondságnak nem ült fel senki s a »nemzeti itélkezés szent jubileumára« a kacagányos ifjak nem tudták összecsiszítani a népet. A tigrisbőr kacagányos ösök paissukra emelték a fejedelmet, a nyulbőrösök onnan le akarnák dobni, de Isten a világ felett, — ez nem sikerült. Midőn Nagy Györgyöt elővették, hogy miért nem hasad fel április 14-ének hangos hajnala, szomorúan beszélt: — *Bejártam az erdélyi vármegyéket s ott ma nincs népsszerű ember az őz királynál.* Neki tulajdonítja a nép a balkáni békét, a melynek szivéből örvend. *Nem tanácsos ott most »köztársasághoz« utazgatni.*

* **Gyógyszertár átruházás.** A multkoriban folyamodványt adott be a minisztériumba *Bleyer József* a »Kigyó« gyógytár tulajdonosa, hogy engedélyezze, miszerint a gyógytárat *Szénassy Ferenc* ruházhassa át. A kérvény ma érkezett vissza a minisztériumból, a mely e jogot megadja *Bleyernek* s így *Szénassy Ferenc* lesz a »Kigyó« patika.

* **Ma érkeznek haza a katonák.** Amilyen szomorú volt a nagyváradi katonák távozásakor a pályaudvar ma este ép oly vig lesz. Mint biztos forrásból értesülünk a legutóbb Boszniába vitt nagyváradi bakák ma este egy negyed 6 órakor Nagyváradra érkeznek. A hazatérő katonák fogadtatására kifog voaulni a nagyváradi tisztikar, élén a szemekarral.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. főügyész *Boudray László* főügyészégi irnokot, eddigi alkalmazása helyén irodatiszté nevezte ki.

* **Sorozat.** A tegnapi sorozásnak eredménye, a II-ik korosztály kedvezőbb a tegnapelőttinél. 163 legényből bevettek 59-et, de 18 önkéntesből csak 1 ütötte meg a kellő mértéket.

* **Jókai szobrára.** A márciusi közgyűlés a Jókai szobor javára 300 koronát szavazott meg. A miniszter ma hagyta jóvá.

* **Imbalyog imbolyog.** *Imbalyog* Imre nagyszántói földműves tegnapelőtt reggel egy szekér árpaszalmát adott el a váradi piacon 29 koronáért. Az így kapott pénzen kívül még 220 korona volt nála, amelyen tengerit akart venni. Délután betért a Körös-utca 76. sz. a. levő *Bika* vendéglőbe, ahol egy üveg bort kért. A kocsmában levő 5 szál cigány rögtön körül vette az atyát és váivetve igyekeztek azon, hogy egy kis italt, meg némi pénzt kizúszkáljanak belőle. Időközben *Zilahi Imre* korcsmáros biztatására *Szupcsák Mariska* pincérleány is oda telepedett a vendég mellé, itatni kezdte és mikor már meglehetősen elázott, elszedte tőle a pénzt, amelyen a korcsmáros, a korcsmárosné és a pincérleány osztoztak, sőt még a

cigányoknak is juttattak némi osztalékot *Imbalyog* csak reggel ébredt fel a korcsma istállójában és akkor vette észre, hogy egy nála hagyott 100 koronás bankjegyen kívül 149 koronája oda van. Panaszára a rendőrség folyamatba tette a bűnügyi eljárást.

* **Uj Postaügynökség.** Biharvármegye *Nyüved* községben 1909. évi május hó 1-én postai ügynökség lép életbe, melynek kézbesítési köre, *Antalóczy, Gálbory, Grám tanyákra, Kügy pusztára, Miskolezy, Némethy tanyákra, Nyüved és Pelbárthida* községre terjed ki.

* **Leütötte a gerenda.** Beéliből telefonálja tudósítónk, hogy az ottani *Hollender-féle* iparvasut építésénél szerencsétlenség történt, amely egy emberéletet oltott ki. A beéli nagy-patak mellett építik most a vasuti hidat s helyezik el a hatalmas fapilléreket. Egy ilyen fa kolosszus felállítás alatt lendült s lerántotta az állványról *Farkas Jánost* s maga alá temette a patakba. Mikorra társai kibuzták a gerenda alól, a szerencsétlen ember már hallott volt.

* **Garázda cigánykaraván.** Már körülbelül egy hete, hogy *Gyires és Vizesgyán* község között a *Sebes-Körös* árterében egy körülbelül 30 tagból álló cigánycsapat a hatóságoktól teljesen háborítatlanul fosztogatja a szomszédos falvak, tanyák baromfiállományát. A mult hét elején *Berekbőszörmény* község határában volt a sátruk felütve, de hogy enyves kezük itt is megmorgatott minden értékebb dolgot, kiverte az elöljáróság a faluból. Természetes, hogy tanyájukat nem messzire ismét leraktak, még pedig a fent jelzett helyen a 3-as számú gát örököséhez közel, számítva arra, hogy egy kis élelmiszer majd csak kerül onnan is esetleg mást is szerezhetnek a magános ház lakójától. Innen teszik meg e táborukból a kirándulásait. Az egész környék állandóan éjjel nappal fegyverrel őrzi a határt, hogy ez az ingyenélő nép ne tudjon tolvajlást elkövetni. Mondannak dacára, hogy a legnagyobb éberséggel őrzik és szemmel tartják őket, a tegnapelőttre virradó éjszaka egy közeli uradalomban 15 drb gyümölcsfát kitördeltek és egy tábla elrakott krumplinak a felét kiszedték. Az illető kezelőtiszt már napok óta telefonálgat jobbra balra 3 szolgabírósnak, de még mindez ideig semmi intézkedés nem történt az iránt, hogy megmentsek a környéket az állandó rettegéstől.

* **Pusztítják a sétányok virágait.** *Fehér Imre* városi főkertész panaszt adott be a rendőrséghez és beadványában felemlíti, hogy a városi köztereken és parkokon oly fáradtsággal és költséggel létesített növényzetet a közönség egyáltalán nem kiméli, hanem amellett, hogy maga is pusztítja, nyugodtan túri, hogy vásott gyermekek tördeljék, tépdessék az ültetvényeket és kőborálatok piszkolják, pusztítsák a növényzetet. Miután ilyen vandál felfogás valóban méltatlan egy kultur város közönségéhez, amelynek bizonyára más érzéke van ahhoz, hogy a városban létesített parkok egészségügyi jelentőségét felfogja és mivel a rendőrség csakély létszáma mellett a legjobb akarat mellett sem lehet a parkok védelmére elegendő számú állandó rendőri őrszemeket juttatni, ezúton kérjük a nagyközönséget, hogy saját érdekében is vegye hathatósabban oltalmába a parkok és közterek növényzetét és minden egyes alkalommal, midőn a fent panaszolt barbárságot látja, személyesen lépjen közbe és gátoija meg eme kártételt.

* **Borzalmas lelet.** Érdekes eset foglalkoztatja tegnap óta a beéli előjáróságot, valamint a nagyváradi kir. ügyészséget. Bélen ugyanis tegnap az ugynevezett *Nádasztanya* mellett a játszadó gyermekek 2 holttestre akadtak, miket a kutyák kikapartak a földből.

Tegnap ugyanis *Somogyi Miklós* a püspökségi uradalom ottani intézője jelentést tett az előjáróságnak, hogy a nádasztanyi erdőszélen két kis gyermek holttestére akadtak a béresi fiúk. Kint őriaték az erdőmelletti legelőn a teheneket a gyerekek, mikor is látják, hogy a kutyák két holttestet szagatnak szét az erdőmelletti árokban. Elkergették az ebeket s borzadva látták, hogy 2 kis csecsemő már már foszlásnak indult hulláját kaparták ki a kutyák egy gödörből. A hullák közül egyik fiu a másik leány teteme. Alig két hónaposak lehetnek, mikor a gyilkosuk ide ásta el őket. A beéli főszolgabírósnak rögtön jelentést tett az esetről az ügyészségnek, honnét a kiküldött még tegnap kiment a tett színhelyére s erősen nyomoz ez ügyben. Eddig azonban még semmi pozitív adat sincs. Valószínűleg valamelyik elvetemült anya követte el a rémes gyermekgyilkosságot s ásta el kis gyermekei holttesteit. A hullák már egészen foszlásnak indultak. A csendőrség is nagyban nyomoz a tettes után.

* **Fontos ujítás.** *Lapunk kiadóhivatala engedve a közönség köréből ismétlenül hozzá érkezett óhajnak, a mai számunkkal megnyitotta az »Apróhirdetések« rovatát. Fontos ujítás ez azért, mert 40 fillért bárki hirdethet: aki állást keres, aki állást ad, aki lakást keres, vagy ki akar adni, vagy akinek eladni valója van, vagy valamit megvételre keres és így tovább. Lapunk elterjedtsége pedig elége garantálja, hogy az apró hirdetéseknek meglesz az óhajtott eredménye. Az apró hirdetések ára: minden sor 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. A legolcsóbb apró hirdetés ára 40 fillér. Az apró hirdetések díja előre fizetendő.*

x **Üzlet áthelyezés.** A nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy női kézimunka, rövidáru, vászon, fehérnemű és kötött áru üzletemet folyó év május hó 1-től *Rákóczi-ut 276 sz.* saját hazamba helyezem át (Sebő *Imre* könyvkereskedő helyébe) *Orsolya-zárdával* szemben. — Mély tisztelettel *Oláry I.*

x **Villamos világítási és csengő berendezések, remek csillárok** *Stern A. Vilmosnál* Bémer-tér 2. Telefon 556. Éjjel is van szerelő.

x **Osillárok** fémtárgyak csiszolása, fényezése, *Amerégők* s ezek jókarbantartása *Stern A. Bémer-tér.* Telefon 556.

x **A Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság** üzlethelyiségét május hó elején a *Deutsch K. I.* házába *Zöldfa-utca* és *Kispiac-tér* sarkára helyezi át.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: *Elvált asszony.*
Csütörtök: *Rip van Winkle.*
Péntek: *Tatárjárás.*
Szombat: *Varázskeringő.*
Vasárnap délután: *Boccaccio, este: Ideál.*

Elvált asszony. Három estén keresztül telt ház nézte végig a Szigligeti-színház legfrissebb slágerének, az *Elvált asszony*-nak előadását, mert, hogy az *Elvált asszony* slágere lesz a tavaszi szezonnak, az a premier és a premiért követő napok sikerei után kétségtelen. Az *Elvált asszony* ma adják negyedszer.

Ripp-Ripp. Csütörtökön este *Plenquet*et hervadhatatlan szépségű operettje a *Ripp-Ripp* került színpadra. Ez a darab nem szorult külön dicséretre. Zenéje olyan gazdag értékes melódiákban és gyönyörű számokban, hogy est mint mindig, ezuttal is nagy publikum fogja meghallgatni.

A tatárjárás jubileuma. A hét színházi eseménye feltétlenül a Tatárjárás pénteki jubileuma lesz. A nagyszerű magyar operett huszonötödik előadása az öt megillető méltó ünnepi keretben zajlik le. A jubiléus estét *bérlétszűnetben* tartják meg, miután már most olyan érdeklődés nyilvánul meg a jubileum iránt, hogy még bérlétszűnet mellett sem juthat mind-aki jegyhez. A Tatárjárás ez alkalommal új külsőt nyer: a dekorációkat ujjonnan készített az igazgató. Lörentbey szerepét Pápay Lajos játssza. Hajnal György csukaszinű egyenruhában lép föl s új kuplékat ad elő, a melynek zenéjét erre az alkalomra írta Kálmán Imre, a darab komponistája. Hajnal György és Sik Rózsa ezen az estén egyébként is megkülönböztetett meleg óvációkban fognak részesülni.

Varázskeringő. A heti repertoárt méltó piece-szel gazdagítja szombaton a Varázskeringő előadása. A népszerű operettben Pápay Lajos fogja Niki hadnagyot játszani.

Ideál. Kedves premiernek ígérkezik vasárnap este az Ideál bemutatója. Róssahegyi Kálmáné színműve nagy igazságokat vitt a színpadra az asszonyi szem éles és öntudatos megfigyeléseivel. A premierre erősen készült a drámai személyzet. A vasárnapi előadásra Hevesi József, az országos nevű novellista a szerző édesapja, valamint Róssahegyi Kálmáné, a Nemzeti-színház művésze, a szerző férje Nagyváradra utaznak. Természetesen jelen lesz a bemutatón maga az író is.

IRODALOM.

☒ **A Magyar Gazdák Szemléje** áprilisi füzeté a szokott érdekes és változatos tartalommal jelent meg. A gazdaságvétség szociális tanfolyamáról írt előadás után Mezey Gyula folytatja és befejezi a bankügyről írt alapos tanulmányát, dr. Vantsó Gyula a telepítési törvényjavaslatot ismerteti, Kisjászi Szeles János Hódmezővásárhely monográfiáját folytatja. A füzetet a különtéle apróbb cikkek sorozata zárja be.

☒ **Élet.** A kitűnően szerkesztett szépirodalmi folyóirat 17. füzetje a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Miklóssy István: Hit- és tudomány. Zsoldos László: Katonás Dóra. Endrődi Sándor: Halál. Petrik Albert: A szentbenedeki várkastély. Andor József: A tanítónő. Lendvai János: Az élet vizsgálatának műszere. Kondolányi Dezső: Franek halála. Krudy Gyula: Vadrózsa háza és házája. Dutka Ákos: A Medusa. Lampert Géza: A magyar vezérlő és hadi nyelv. Kovács Jenő: Monte Crisztó szigete. Apróbb költemények. A füzetet számos, rendkívül sikerült kép díszíti. Az élet előfizetése ára egy évre 20 korona, egyes szám ára 50 fillér.

IPARÜGYEK.

Nőiszabó mestertanfolyam. A m. kir. Technológiai Iparmúzeum Budapesten nőiszabó mestertanfolyamot rendez. Ezen tanfolyamra egy helybeli férfi-nőiszabómester vétetik fel, ki a tanfolyam sikeres bevégezése után mint a helyben évenként rendezendő női szabászati tanfolyamok szaktanára nyerne alkalmazást. A tanfolyamon részt venni szándékozók felkértenek, hogy az ipariskola alulírt igazgatóságánál május hó 4-ig személyesen jelentkezni szíveskedjenek, hol az utiköltség és napidíjra szükséges felvilágosítások is megadtnak. Nagyvárád, 1909. április 26. Szűcs Izsó, iparisk. igazgató.

Igazságszolgáltatás.

§ **Hűtlen asszony.** A hétfőn megkezdett törvényszéki tárgyalást tegnap délelőtt folytatták. Elsősorban a kérdések megszövegezésére került a sor. dr. Thury Endre ügyész szándékos emberölés kísérletét teszi fel az esküdteknek, Márkus László ügyvéd, mint védő beszámíthatatlan állapotra fekteti kérdése súlyát. Azután a vád- és védbeszédre került a sor. Csulyok Béla elnök resuméja után tanácskozára vonulnak vissza az esküdtek s csakhamar a következő verdiktet hirdette ki az esküdttörök: A vád képviselője által felállított első főkérdésre, hogy bűnös-e a vádlott szándékos emberölés kísérletében az esküdtek igennel feleltek, ellenben a védő kérdéseire is igen volt a válasz, mely beszámíthatatlan állapotra vonatkozott. Ez alapon a kir. törvényszék felmentő ítéletet hozott.

KÖZGAZDASÁG.

— **Katona kórházi fehérművek és papucskok szállítása.** A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urnak 35 719. VI. C. 1909. sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. közöshadsereg kórházai részére az 1909. évben szükséges fehérművek és papucskok szállítására vonatkozó pályázati felhívás, a Budapesti közlöny f. évi április hó 28-iki számában meg fog jelenni.

Nagyvárád, 1909. április hó 27-én.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Husella Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

— **A Gazdasági egyesület gyűlései.** A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya f. évi április hó 29-én délelőtt 9 órakor Nagyvárádon az egyesület székházának nagytermében gyűlést tart. Ugyancsak április hó 29-én délelőtt 11 órakor tartja meg az egyesület rendes évi közgyűlését is.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 27.

Buza apr.	50 kilogrammonként	14.35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.80
Rozs májusra	—	—
Rozs apr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, április 27.

Osztrák hitelrészvény	—	634.—
Magyar hitelrészvény	—	738.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rimamurányi	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	697.50
Közuti vasút	—	552.—
Városi villamos vasút	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. április 27.

Magyar arany járadék 4. száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4. száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	118.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

35

Ilona öltözéke az arcával, természetével, egyéniségével összhangzott, de nem volt benne lélek. Ne higye senki, hogy a ruhák fodrai és szalagok nem élnek. A szabók művészete mai napság odáig haladt, hogy egy arckép, vagy egy teljes leírás, a jellem elárulása alapján találó ruhát készítenek. A nő vagy a férfi maga adja bele a lelket. Ez az izlés kevesek sajátja. Megkülönböztető jele a született előkelőnek, a pünkösdi királytól, vagy az életrendéből új életrendbe fejlődőtől... A divat zsarnok, de a divat felett is zsarnok az izlés. Rajtad áll, hogy bókülsz ki e két hatalommal?

A főváros közönsége olyan, mint a jó hírlapíró, folytonosan újdonságokra és meglepetésekre vadászik. A megszokottakban is változást keres, eped a feltűnőért és feltűnésért. A mi századunk muzsája a változatosság, a klasszicizmusnak eme romboló istennője. Ujat, ujat, mindennap ujat, ha mindjárt botrány is.

Hányszor dobják félre a lapokat, ha azokban botrány, szenzáció, erotizmus nincsen? Kenyér után való küzdelem, a kenyér elfogyasztása s a botrányok élvezete képezik körünk jellegét...

Az új dolog a titokzatosság, az ismeretlenség, rejtély s ennek megfejtése érdekli a világot. A költészetnek is ledöntik törvénytábláit, a szép, jó es igaz nem ur többé. A milyen az emberek lelke, olyan az irodalom.

Ünnepély Parázsék bevonulásakor majdnem holt ivad volt. Fürdőzők, nyaralók kezdtek visszaszállingózni. Az ismerős örült, hogy mindennap új ismerőst látott. A bérkocsik számjait letörölték, hogy számozatlanul szolgálják a fashionable világot. A szép szőke Dunánál a korzó kávéházban, a kioszkban az ujjonnan érkező elbeszélte kalandjait. Az élet izetlen, de erős pezsgőhöz hasonlít ilyenkor. Az érkezők gyérültek, a kalandok elfogytak. A világ még érdeklődött, várt, mohón élvezte az ujat, tehát Ünnepély Parázsék pont délben érkeztek.

Az előcsarnokból mint villám terjedt el, páholyig, zártszélig, erkélyig, hogy egy szép és ismeretlen nő érkezett. Bérkocsin jött, elegáns belépőben fél estélyi öltözékben, körözte kifogástalanul öltözve. Külföldiek jegyezték meg a ruhatárban, hanem a nyomukban haladó egyenruhás inas megcáfolta a véleményét.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

DR. VUSKICS GYULA.

ANGIQUARIUM
Rakóczi-ut. 10.
NAGYVÁRAD.
BENKŐ
Mindenféle
könyvet
olcsón
ad és vesz.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.
 Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
 — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Két tanuló felvétetik a Szent László-nyomdában. Tanuló felvétetik Benkő könyvkereskedőnél Nagyvárad, Rákóczi-ut. Egy használt puld és pénztárasztal eladó. Nagyvárad, Hitelbank Kossuth Lajos-u. MOSKOVITS anatomiai cipők a legjobbak. Lakás keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántúli apróhirdetéseivel.	Három Pallas-Lexikon, teljes 18 kötet olcsón eladó BENKŐ antiquariátumában Nagyvárad, Rákóczi-ut. Kalapok a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban Reichard áruházában kaphatók. Egy jó állapotban levő salongarnitúrát keresek megvételre. Cím elap kiadóiban megtehető. Legszébb kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda készít. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca,

Házikoszt

— elsőrendű — kapható egy volt nagyvendéglős neje nál **május hó elsejétől** Beöthy Ödön-utca 17. szám alatt. Étkezni lehet a háznál, esetleg haza is küldetik. Értékozhatni Weisz Ignácnál Szacsavay-utca 30.

Nagyvárad, Hitelbank

: **Részvénytársaság** :

Alaptőke 600000 korona

Lebonyolít a bankszakmába vágó mindenemű ügyletet.
 Elfogad: betéteket könyvcskékre és folyószámlára.
 Leszámitol váltókat.
 Hiteit nyújt értékpapírokra.
 Kölcsönöket engedélyez kedvező feltételek mellett, különböző időtartamra ház- és földbirtokra kamatos és törlesztéses alapon.

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.   Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-tárában Nagyvárad, Szent László-tér.

Házi kenyér!

A legjobb házikenyér
 fehér, félféher és barna,
 továbbá tiszta rozskenyér ma a

legolcsóbb
 :: árban kapható ::
KERT-UTCA 6. SZ.
 SCHÖN LIPOT péküzletében.
 1 kiló kitűnő házikenyér 15 kr.
 !! Minden kenyér házhoz szállítatik. !!

Házi kenyér!

Hirdetmény.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur Nagyvárad város Törvényhatósági bizottságának 455—14098 | 908. sz. a hozott azon határozatát, amelyben kimondotta, hogy Várad Velencén a Templomtérre nyitandó új utca folytatásában a Sebes-Körözs folyón át kocsiközlekedésre is alkalmas fa, vagy vasbeton szerkezetű hidat építtet 31670 | 1909 1—6. sz. alatt kelet leirattával jóváhagyta, a hidra vonatkozólag a helyszíni lejárás az 1890. évi L. t. c. 56—60 §§ ai értelmében a véghatározatban megjelölt művelet alapján egyidejűleg elrendelte és annak határidejűl a f. évi május hó 13-ik napjának d. e. 9 óráját, összejöveteli helyül pedig a városház tanácstermét tűzte ki.

Erről az érdekelteket a helyszíni bejárásnál való megjelenés végett azzal értesitem, hogy a bejárás alapjául szolgáló műveletet a folyó évi április hó 20-tól május hó 10 napjáig a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetik s az esetleges felvilágosításokat ugyanott megkaphatják.

Rimler Károly,
polgármester.

Hirdetések

felvételnek
 a kiadóhivatalban.

EGY

**használt puld
 és pénztárasztal
 eladó.**

Nagyvárad, Hitelbank Kossuth-utca.

Nagyszerű!

4 pár cipő csak 7 korona!

Miután több igen nagy cipőgyár pénz-zavarban szenved, meg vagyok bizva, hogy **5600 pár cipőt** mélyen az előállításáron alul eladják. Ennélfogva szállítok: **4 pár bőrcipőt** és pedig 2 pár férfi és 2 pár női — fekete vagy sárga — **7 koronáért.** A cipő nagysága a megrendelésnél megadandó.

L. Ausübel Krakó No. 59.

Meg nem felelő áru becsereztetik, esetleg a pénzt vissza is adjuk.

MAGYAR BANK

részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

Üzletfeleink érdekében egy nagyobb fővárosi jelzálogbankkal állandó összeköttetésbe lépve, abban a helyzetben vagyunk, hogy

nagyvárad, házakra,
 továbbá Biharmegyében levő földbirtokokra kedvező feltételek mellett

10, 20, 25, 40 vagy 50 éves
törlesztéses kölcsönöket
 adhatunk.

Már bekebelezett 6 százalékos vagy est meghaladó kamatos kölcsönöket

olcsóbb kamatu
 törlesztéses kölcsönre bélyeg- és illetékmentesen átváltoztatunk.

Mindennemű felvilágosítással intézetünk jelzálog osztálya készségesen szolgál.

BARTA IMRE
SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilagyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést, mázolás, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért senki el nem készíti.

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

Alapított 1889-ben. Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan
Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padló fenyőmázam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

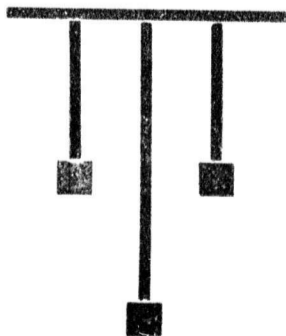
!! Kérem címemre ügyelni. !!

A Biharmegyei Takarékpénztár
zálogháza
május hó 5-én
árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni arról, hogy a **Farkas László** cég alatt 16 évig fennállott vas és szerszám-üzletet a mai napon megvettem, s azt **Farkas László utóda** cég alatt törvényszékieleg bejegyeztetem, annak vezetésével FARKAS LÁSZLÓ urat megbízta. Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, örömmel hivatkozom azon régi ismerettség és bizalomra, amit már a nagy közönség jogelődöm Farkas László személyéhez kötött, s kérem azt a jövőben is céggemmel szemben fenntartani. Szives támogatásuk ellenében előre is biztosítom a t. vevőközönséget, hogy legfőbb törekvésemet fogja képezni, hogy úgy az áruk kitűnő minősége, mint pontos és gyors kiszolgálása, de különösen olcsó áram megállapításával, valamint raktáram dus felszaporításával teljes megelégedésüket kiérdemeljem.

Becsés pártfogásukat kérve vagyok

teljes tisztelettel

Farkas László utóda cég,
Farkas László cégvezető

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle Wolfram lámpát** melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram lámpa darabja 4.50 kor.** 100 gyertyásé **7 kor. 50 fill.**
10 drb. egyidejű vételnél 10% eng. **Sima izzólámpa dbja 72 fillér,** tehát 5 százalék kartell áron alul. Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképezési lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok, izzólámpák
állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy **csillár-raktárunkat** megtekintésre ajánljuk. Ugyanott állandóan raktáron tartunk **villamos motorokat** 1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. Főszerező telefonja 55. sz.
Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Félix gyógyfürdő.
■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, viz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtiszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknek, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, fávirda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!